

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Jolanta Kazberuk

Sędziowie: SO del. Elżbieta Rostół (spr.)

SA Barbara Orechwa-Zawadzka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 maja 2016 r. w B.

sprawy z odwołania A. K. oraz P. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji A. K. oraz P. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 października 2015 r. sygn. akt V U 1104/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości oraz poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. i stwierdza, że podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe P. S. za lipiec 2014r. stanowi kwota zadeklarowana przez płatnika składek,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz P. S. i A. K. po 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. Akt III AUa 1312/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 8 lipca 2015 r., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 2a, art. 18 ust. 8, 9 i 10, art. 20 ust. 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe dla P. S. za miesiąc lipiec 2014 r. wynosi 2.247,60 zł. Za miesiące, w których P. S. będzie posiadać uprawnienia do zasiłku macierzyńskiego, podstawa wymiaru składek powinna być ustalona zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisu art. 18 ust. 9 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że w raportach rozliczeniowych złożonych za P. S. płatnik zadeklarował podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za lipiec 2014 r. w kwocie 9.300 zł. Organ rentowy uznał, że zadeklarowanie takiej podstawy wymiaru składek przed urodzeniem dziecka było spowodowane

jedynie chęcią uzyskania w sposób świadomy i przemyślany wysokiego zasiłku macierzyńskiego, tym samym istnieją podstawy do obniżenia zadeklarowanej podstawy wymiaru.

Odwołania od powyższej decyzji wnieśli P. S. i A. K.. Ich zdaniem organ rentowy bez żadnego uzasadnienia prawnego, ani też faktycznego przyjął za podstawę wymiaru składki kwotę 2.247,60 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział B. w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 22 października 2015 r. oddalił odwołania i zasądził od A. K. na rzecz zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach. P. S. urodziła się (...) Ukończyła Technikum Ekonomiczne w H.. W 2010 r. ukończyła studia licencjackie w formie niestacjonarnej na Uniwersytecie w B. na kierunku filologii rosyjskiej. Następnie podjęła studia magisterskie w Wyższej Szkole Administracji Publicznej w B. na kierunku – administracja publiczna. (...). urodziła dziecko

A. K. od 16 października 2006 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży detalicznej prowadzonej w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych. Należący do niego sklep spożywczo - przemysłowy położony jest w N. przy ul. (...). Dochody A. K. z tytułu tej działalności w 2014 r. wynosiły: w maju - 1.821,88 zł, w czerwcu - 3.331,68 zł, we wrześniu - 2.910,54 zł, w październiku - 1.501,53 zł, w listopadzie - 5.367,13 zł, w grudniu - 526,31 zł. W pozostałych miesiącach odnotowano straty. P. S. z tytułu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności została zgłoszona przez ojca – płatnika składek do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych, wypadkowego i ubezpieczenia zdrowotnego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od 2 czerwca 2014 r. Płatnik zadeklarował podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za P. S. za lipiec 2014 r. w wysokości 9.300 zł, za czerwiec 2014 r. i sierpień 2014 r. płatnik wykazywał najniższe ustawowe podstawy wymiaru składek. P. S. złożyła wniosek o zasiłek chorobowy od 31 sierpnia 2014 r. a następnie wniosek o zasiłek macierzyński od 15 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 12 listopada 2014 r. stwierdził, że P. S. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność u płatnika składek A. K. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 2 czerwca 2014 r. oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, również od 2 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 11 maja 2015 r. wydanym w sprawie V U 11/15 zmienił powyższą decyzję i ustalił, że P. S. od 2 czerwca 2014 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnym, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba współpracująca z płatnikiem składek A. K. prowadzącym działalność gospodarczą.

Sąd pierwszej instancji powołał przepis art. 18 ust. 8 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) który stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe osób prowadzących działalność gospodarczą i osób współpracujących z nimi stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe tych osób nie może przekraczać miesięcznie 250 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale.

Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 21 kwietnia 2010 r. (II UZP 1/10 – OSNP 2010/21-22/267) uznał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Według Sądu Najwyższego sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych nie są sprawami cywilnymi w znaczeniu materialnym, tylko w znaczeniu formalnym. Nie zawierają one odpowiednika art. 300 kp. Oznacza to, że przepisy prawa cywilnego mogą być stosowane w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłącznie w wypadku wyraźnego odesłania do nich przez normę prawa

ubezpieczeń społecznych. Zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych nie jest czynnością prawną. Ma ono charakter kształtujący, gdyż organ rentowy nie może odmówić jego przyjęcia. Osoba prowadząca działalność może zadeklarować dowolną podstawę w granicach określonych przez ustawę. Ingerencja w tę sferę jakiegokolwiek innego podmiotu jest niedopuszczalna, chyba że ma wyraźne umocowanie w przepisach. Wymierzenie składek polega na ustaleniu ich wysokości. Problem nieekwiwalentności świadczeń z ubezpieczenia chorobowego do długości opłacania składek nie daje prawa ZUS do weryfikacji deklarowanej kwoty jako zmierzającej do osiągnięcia „zawyżonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego”.

Sąd Okręgowy nie zgodził się z powyższym poglądem Sądu Najwyższego. Wskazał, że z ukształtowanego orzecznictwa wynika, że istnieje możliwość zakwestionowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (por. uchwała Sądu Najwyższego w z 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005/21/338). Jeżeli nie może być podstawą wymiaru składek przychód będący fikcyjnym wynagrodzeniem za pracę, czyli wykraczający poza rzeczywiste wynagrodzenie, tak samo zadeklarowany (wskazywany w następnym miesiącu) przez prowadzącego działalność gospodarczą przychód nie może być podstawą wymiaru składek, w sytuacji nieosiągnięcia takiego przychodu, gdyż jest deklarowanym przychodem fikcyjnym. Wywodził, że podstawę wymiaru składek płatnik prowadzący działalność wskazuje („deklaruje”) w imiennym raporcie miesięcznym i deklaracji rozliczeniowej, składanych do 15 każdego miesiąca, po miesiącu, którego raport i deklaracja dotyczy (art. 47 ust. 1). Oznacza to, że w takiej dacie płatnik zna (powinien znać) swoje przychody za miesiąc poprzedni. Dlatego płatnik prowadzący działalność decydując się na zgłoszenie do dobrowolnego ubezpieczenia siebie, bądź osoby współpracującej, musi zadeklarować podstawę nie mniejszą niż 60 % (30 % przy preferencyjnym obniżeniu) prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, ale tylko do wysokości rzeczywistego przychodu osiągniętego w poprzednim miesiącu, a maksymalnie do 250 % przeciętnego wynagrodzenia, o ile faktycznie tak wysokie przychody osiągnął. W ustawie systemowej zapisano zasadę swobody (dobrowolności) ubezpieczeń chorobowych osób prowadzących działalność i osób współpracujących. Z zasady tej wynika, że płatnik może nie zgłosić się dobrowolnych ubezpieczeń zdrowotnych, ale zgłosić osobę współpracującą. Skoro ma aż taką swobodę, płatnik może też zgłosić osobę współpracującą z wyższą podstawą niż na własne ubezpieczenie. Zgłoszenie takie musi wynikać, jak wykazano wyżej, z rzeczywistego przychodu płatnika, jako tego, który osiąga przychody, stanowiące podstawę wymiaru składek. Przychód tworzą dwie osoby - prowadzący działalność płatnik i osoba współpracująca - dlatego część przychodu płatnika, stanowiąca deklarowaną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie osoby współpracującej, nie może być wyższa niż rzeczywisty przychód płatnika, pomniejszony o przychód zadeklarowany jako podstawa na własne ubezpieczenie płatnika. Analogicznie, deklarowany przychód płatnika, nie może być inny niż rzeczywisty przychód, pomniejszony o przychód zadeklarowany na ubezpieczenie osoby współpracującej. Po zgłoszeniu się do ubezpieczeń społecznych należy opłacić składkę. Osoba, która prowadzi działalność gospodarczą występuje w podwójnej roli. Jest z jednej strony ubezpieczonym, czyli przysługują jej określone świadczenia z ubezpieczeń społecznych w razie ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego a z drugiej strony jest płatnikiem składek. Jeżeli osoba taka zgłasza się do ubezpieczenia i deklaruje określoną kwotę to w jej przypadku można zakwestionować nie tylko tytuł ubezpieczenia ale też podstawę i wymiar składki. Jeżeli organ rentowy jest uprawniony do zakwestionowania podlegania ubezpieczeniom społecznym, to tym bardziej jest uprawniony do zakwestionowania podstawy wymiaru składek.

W ocenie Sądu Okręgowego analiza dowodów zgromadzonych w sprawie wskazuje, że nie jest uzasadniona podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie P. S. za lipiec 2014 r. w najwyższym dopuszczalnym pułapie, stanowiącym 250 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Charakter prowadzonej działalności nie uzasadniał w spornym okresie zwiększenia podstawy wymiaru składek aż do 250 % przeciętnego wynagrodzenia. Taka decyzja była podyktowana wyłącznie chęcią uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z ciążą. Trzeba mieć przy tym na uwadze, że za miesiące, które nie stanowiły podstawy naliczenia zasiłku macierzyńskiego tj. za czerwiec i sierpień 2014 r. płatnik zadeklarował najniższą przewidzianą przepisami prawa podstawę wymiaru składek.

Dalej sąd pierwszej instancji wywodził, że według art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stoi ona na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę,

pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Zasada ta dotyczy w szczególności obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne. Na to jak ma wyglądać zasada równości w przypadku osób prowadzących działalność i osób współpracujących z nimi ustawodawcy zabrakło inwencji. Płatnik zadeklarował z tytułu współpracy córki podstawę wymiaru składek ponad cztery razy wyższą od zadeklarowanej z tytułu prowadzenia przez niego działalności gospodarczej. Nie ulega wątpliwości, że A. K. i P. S. w sposób świadomy i przemyślany dokonali tego, aby umożliwić ubezpieczonej uzyskanie bardzo wysokiego zasiłku macierzyńskiego. Ze zgodnych wyjaśnień stron wynika w sposób jednoznaczny, że opłacenie maksymalnej składki było wydatkiem jednorazowym. Postąpili zgodnie z zasadą „co jest dozwolone, nie jest zabronione” (odwrotnością zasady – „co nie jest zabronione – jest dozwolone”). Zgodnie z treścią art.18 ust.8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe osoby prowadzącej działalność gospodarczą i osoby współpracującej stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. W art.18 tej ustawy została wyrażona zasada, że podstawą wymiaru składek jest przychód, uposażenie, stypendium, świadczenie. Jedynie osoby prowadzące działalność gospodarczą mogą wskazać dowolną podstawę. Podstawą wymiaru składki powinien być faktycznie uzyskiwany przychód.

Zdaniem Sądu Okręgowego, postępowanie stron narusza zasadę równości w znaczeniu obiektywnym. Skoro płatnik zadeklarował najniższą przewidzianą przepisami prawa podstawę wymiaru składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, to powinien wskazać taką samą podstawę wymiaru składek z tytułu współpracy wykonywanej przez córkę. Dlatego też czynność polegająca na zadeklarowaniu nieprawdziwej (maksymalnej) podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie chorobowe na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych bezpośrednio przed uzyskaniem świadczeń z tego ubezpieczenia, jest sprzeczna z prawem. Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu odwołań na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc. O kosztach orzekł na podstawie art. 98 kpc i 99 kpc w zw. § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 490).

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli P. S. i A. K..

Zaskarżając wyrok w całości zarzucili mu:

1. Naruszenie art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przyjęcie, że zadeklarowanie składki na ubezpieczenia społeczne w wysokości 9300 zł powinno być powiązane z wysokością przychodu, podczas gdy z treści tego przepisu wynika, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 tej ustawy na dany rok kalendarzowy
2. Naruszenie art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych polegające na przyjęciu, że zadeklarowanie maksymalnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne bezpośrednio przed uzyskaniem świadczeń z tego tytułu jest sprzeczne z prawem
3. Naruszenie art. 233§ 1 kpc polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, że zadeklarowanie maksymalnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 9300 zł miało służyć jedynie uzyskaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji, skarżący wnosili o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i uznanie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe P. S. za lipiec 2014 r. wynosi 9300 zł.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Dla oceny zasadności zarzutów apelacji miarodajny jest stan faktyczny, będący podstawą wydania zaskarżonego wyroku. Zasadniczy zaś element tego stanu faktycznego stanowi ustalenie, że P. S. od 2 czerwca 2014 r. faktycznie wykonywała zadania w firmie swego ojca A. K. w takim zakresie, który uzasadnia jej status jako osoby współpracującej z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą.

Zatem w niniejszej sprawie sporną pomiędzy stronami nie mogła być kwestia podlegania ubezpieczeniom przez P. S. z tytułu współpracy (w znaczeniu art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej przez A. K., gdyż ta okoliczność została przesądzona wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 11 maja 2015 r. wydanym w sprawie V U 11/15. Sporna pozostawała wysokość podstawy wymiaru składek, determinująca wysokość świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa, co w istocie sprowadza się do oceny dopuszczalności badania, czy podjęcie współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej z zadeklarowaną wysoką podstawą, choć w granicach ustawowych, podlega weryfikacji przez pryzmat zasad współzycia społecznego.

Sąd Okręgowy niesłusznie odrzucił możliwość analizy tego zagadnienia zgodnie z zapatrywaniem przedstawionym w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21.04.2010 r., II UZP 1/10. Przypomnieć należy, że w uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy podkreślił między innymi, że prawo ubezpieczeń społecznych stanowi gałąź odrębną od prawa cywilnego i na podstawie przepisów prawa ubezpieczeń strony nie korzystają ze swoich praw podmiotowych, regulowanych prawem prywatnym (kodeksem cywilnym, kodeksem pracy), lecz ZUS realizuje wobec uczestników stosunku prawnego powierzone mu przez prawodawcę kompetencje. Z tego względu stosunek ubezpieczenia społecznego nie jest stosunkiem cywilnoprawnym, lecz ustawowo regulowanym stosunkiem prawnym opartym na zasadzie solidaryzmu, a wynikające z niego świadczenia nie mają charakteru cywilnoprawnego. Przepisy i instytucje prawa cywilnego mogą być wprost stosowane w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych tylko w razie wyraźnego odesłania przez normę prawa ubezpieczeń społecznych. Wyklucza się także możliwość wykładania przepisów prawa ubezpieczeń społecznych z punktu widzenia zasad współzycia społecznego, gdyż są to przepisy prawa publicznego, cechujące się niezbędnym rygoryzmem (zob. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21.10.2008 r., II UK 71/08 i z dnia 14.12.2005 r., III UK 120/05). Wprawdzie z ukształtowanego orzecznictwa wynika, że istnieje możliwość zakwestionowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że stanowiące tę podstawę wynagrodzenie zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa, lecz możliwość ta dotyczy sytuacji, w której ocenie z zastosowaniem zasad współzycia społecznego nie podlega sama podstawa wymiaru składek, ale stanowiąca tę podstawę wysokość umówionego przez strony stosunku prawnego i wypłaconego wynagrodzenia (przychodu). Możliwość ta dotyczy przede wszystkim umowy o pracę, której ważność poddaje się ocenie w świetle art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p. Innymi słowy, w aspekcie zgodności z normami prawa cywilnego ocenie nie podlega stosunek ubezpieczenia społecznego, lecz związany z nim stosunek o charakterze cywilnoprawnym. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, podobnie jak osoby z nimi współpracujące, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu - art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, natomiast dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu - art. 11 ust. 2 tej ustawy. Objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym następuje na podstawie stosownego wniosku, co nie oznacza, że zawarte w nim oświadczenie o zgłoszeniu do ubezpieczenia stanowi czynność kreującą stosunek cywilnoprawny, gdyż ubezpieczenie dobrowolne nie opiera się na umowie, tylko na zgłoszeniu powodującym "wejście" do systemu. Jeśli osoba składająca wniosek spełnia ustawowe warunki, to Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie może odmówić objęcia jej ubezpieczeniem chorobowym, a z kolei objęcie ochroną ubezpieczeniową rodzi obowiązek opłacania składek.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe określa się zawsze według podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (art. 20 ust. 1 ustawy systemowej), z ograniczeniem wynikającym z przepisu art. 20 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że podstawa wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe nie może przekraczać miesięcznie 250% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą i osób z nimi współpracujących została określona odmiennie, niż w przypadku innych grup ubezpieczonych, dla których podstawa wymiaru stanowi pochodną przychodu, wynagrodzenia, uposażenia itp. Ustawodawca pozostawił osobom prowadzącym działalność określenie wysokości podstawy wymiaru składek, z zastrzeżeniem dolnej granicy na poziomie 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego - art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Prowadzi to do wniosku, że w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących wysokość składek nie jest związana z faktycznie osiąganym przychodem i jego wysokością, lecz jedynie z istnieniem tytułu ubezpieczeń i zadeklarowaną kwotą. Wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe tej grupy ubezpieczonych mieści się w przedziale od 60% do 250% przeciętnego wynagrodzenia i zależy od deklaracji płatnika składek. Zaznaczenia także wymaga, że na osobie prowadzącej pozarolniczą działalność spoczywa obowiązek finansowania w całości z własnych środków składek na ubezpieczenia społeczne osoby współpracującej (art. 16 ust. 5 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), brak jest natomiast obowiązku zapłaty wynagrodzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2014 r., I UK 145/14).

Skoro zatem przepis prawa ubezpieczeń społecznych o charakterze *ius cogens* zezwala na zadeklarowanie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osoby współpracującej na poziomie do 250% przeciętnego wynagrodzenia w oderwaniu od pojęcia rzeczywistego przychodu, to zachowanie płatnika, realizującego swe uprawnienie w oparciu o taki bezwzględnie obowiązujący przepis prawa, nie może być podważone przez odwołanie się do art. 58 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2014 r., I UK 145/14).

Dodać należy, że zapatrywania co do braku uprawnień organu rentowego do kwestionowania kwoty zadeklarowanej jako podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osoby współpracującej przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej były już wyrażane w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.04.2012 r., I UK 350/11, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21.01. 2014 r., III AUa 794/13).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc.